

DIENST

Verhuizende doopleden

Pastoraat aan kinderen van gescheiden ouders

Vrouwelijke gaven en mannelijke ambten

De Sociale Dienst

56e jaargang nummer 3

juni
2008

In dit nummer

59

Redactioneel

Anne Jan Kruizinga

M/v in de kerk

Vrouwelijke gaven en
mannelijke ambten

Maarten Verkerk en
Nienke Verkerk-Vegter

60
Diaconaat

De Sociale dienst

Peter den Engelsman

Gemeentepastoraat

Vanuit liefde van Jezus
scheiding verwerken

Assalina Hamming

61
Ambtsdragers

Verhuizende doopleden

Kornelis Harmannij

62
Diaconaat

Interkerkelijke samenwerking
en de diaconieën

Dirk-Albert Prins

63
Bijbel op bezoek bij Wilma

Komt berouw altijd te laat ??

Hans Slotman

64
Diaconaal Steunpunt

Wetenswaardigheden

Dirk-Albert Prins

DIENST

56e jaargang 2008

nummer 3

juni 2008

DIENST geeft concrete toerusting en ondersteuning, gericht op de dagelijkse praktijk in de gemeente, ten behoeve van bijzondere pastorale en/of diaconale taken in de gemeente. DIENST richt zich op ambtsdragers, predikanten, kerkelijk werkers en het gemeentepastoraat/diaconaat binnen de gereformeerde kerken (vrijgemaakt).

Redactie:

Gerdien Bredenhoff - redactieassistent

Peter van de Kamp, Zwolle

Anne Jan Kruizinga, Hardenberg, eindredacteur

Jacqueline van der Ziel-Visser, Zwolle

Henk Geertsema, Zwolle

Redactiesecretariaat:

Ebel Geertsema

Kameelvlinder 16

3822 AR Amersfoort

Telefoon: (033) 480 16 60

E-mail: ebel@geertsema.com

Administratie:

J.A. Kieft-Boersema

Catharinadaal 33, 6715 KA Ede

fax (084) 716 54 15

E-mail: administratie.dienst@kiefte.net

Nieuwe abonnees en adreswijzingen dienen **schriftelijk** aan de administratie doorgegeven te worden.

Betaling van abonnementsgeld te voldoen na ontvangst van acceptgiro of factuur.

Abonnementsprijs: € 7,20 per jaar.

Gironummer 4921087

t.n.v. Stichting Dienst, Ede

Artikelen uit Dienst zijn op cassette beschikbaar voor mensen die een leeshandicap hebben.

Info: Stichting De Luisterpost / Bralectah, Zwolle

(038 - 427 04 48). E-mail: lpb@gbouw.nl

ISSN 0167 - 2401

Artikelen in Dienst zijn digitaal
beschikbaar via de website:
www.blad-dienst.nl

Redactioneel

Hè, hè, weer een seizoen voorbij.....

Anne Jan Kruizinga

Naast de bekende seizoenen als voorjaar, zomer, herfst en winter, kennen we ook nog 'het kerkseizoen'. En dat seizoen is weer voorbij. De meeste huisbezoeken zijn gebracht en op 'smal' van april gerapporteerd. De catechisatielessen hebben we afgesloten rond het moment dat de zomertijd zijn entree deed. Ja, want als het 's avonds weer licht is buiten neemt onze kerkjeugd toch niets meer op... En ook het verenigingsleven hebben we opgeschort tot september. Het aantal afmeldingen (natuurlijk mét kennisgeving) voor de vergadering van de kerkenraad neemt toe naar mate we de vakantieperiode naderen.

En die vakantieperiode wordt steeds breder. Dat komt weer door de vakantiespreiding en door een flink aantal 'vuttende' ambtsdragers die de vakantiedrukke voor willen zijn. Inderdaad, in mei is het kerkseizoen voorbij en wordt het weer tijd voor het volkstuintje, de avondvierdaagse, de caravan of andere zomerse zaken.

Waarom zouden we eigenlijk in deze tijd nog een nummer van Dienst uitgeven. De kans dat die goed gelezen wordt is niet zo heel erg groot. Laat staan dat een artikel nog besproken gaat worden op een vergadering van de kerkenraad of diaconie. De belangrijkste reden voor ons om het wel uit te geven is dat wij niet in een kerkseizoen voor ambtsdragers geloven. Alsof pastoraal en/of diaconaal werk zich laat vangen in een bepaalde periode om vervolgens van mei tot en met augustus stil te liggen.

Laat vergaderen in deze periode dan minder effectief zijn, die vrijkomende tijd kan heel goed gebruikt worden om binnen je wijk aan achterstallig onderhoud te doen. Eindelijk eens tijd voor een paar bezoeken die steeds zijn blijven liggen. Eindelijk eens tijd om op je gemak te werken aan een

stukje ontwikkeling. Bijvoorbeeld door het lezen van bepaalde boeken/artikelen welke met het kerkelijke werk te maken hebben. Er speelt genoeg op dit moment. We denken aan het werk van de Generale Synode welke op dit moment in Zwolle-Zuid bijeen is. Tal van rapporten welke het ambtswerk direct raken worden daar behandeld. Zoals bijvoorbeeld het rapport 'M/V in de kerk'. De vorige synode van Amersfoort gaf in 2005 een studieopdracht om de vragen te inventariseren die er in de kerken leven over de taken van vrouwen. Deputaten constateren in hun rapport dat vrouwen in onze kerken steeds vaker taken vervullen die voorheen vooral of uitsluitend door mannen werden vervuld. Vrouwen geven catechisatie, zijn scriba of notulist van de kerkenraad, doen pastoraal werk en vervullen allerlei diaconale taken. Ook zien we dat vrouwen een steeds grotere rol vervullen in de kerkelijke besluitvorming. In deze uitgave van Dienst kunt u een uitvoerige analyse van het deputatenrapport lezen. En dan heb ik er nog maar één lezenswaardig artikel uitgelicht.

De redactie wenst u naast veel leesplezier ook een goede vakantieperiode toe.

M/V in de kerk

Vrouwelijke gaven en mannelijke ambten

Kloof tussen dogmatiek en praktijk?

Maarten Verkerk en Nienke Verkerk-Vegter

Deputaten 'M/V in de kerk' constateren dat vrouwen in de Gereformeerde Kerken (GK) steeds vaker taken vervullen die voorheen vooral of uitsluitend door mannen werden vervuld. Ze geven catechisatie, zijn scriba of notulist van de kerkenraad, doen pastoraal werk en vervullen allerlei diaconale taken. Ook zien we dat vrouwen een steeds grotere rol vervullen in de kerkelijke besluitvorming.

Rapport deputaatschap M/V

De Generale Synode van Amersfoort-C 2005 benoemde een deputaatschap om een onderzoek te doen naar de problemen rond de positie van vrouwen in de kerk. De opdracht luidde: 1. Door middel van een probleemanalyse, vooral op basis van empirisch onderzoek, met medewerking van de Theologische Universiteit, in kaart te brengen welke vragen en problemen de kerken signaleren rond het thema 'vrouwen in de kerk'; 2. Een plan van aanpak te maken dat beschrijft op welke wijze we kunnen komen tot een goed onderbouwd bijbels antwoord op de vragen en problemen die uit het onderzoek naar voren komen.

Oorspronkelijk droeg het deputaatschap de naam 'Vrouwen in de kerk'. Maar al snel concludeerden de deputaten dat de positie van de vrouw niet los gezien kon worden van de positie van de man. Daarom veranderden ze de naam in 'M/V in de kerk'.

Deputaten concluderen dat het denkbaar is dat meerdere antwoorden of posities als bijbels gekenmerkt moeten worden

Daarnaast merken ze op dat binnen de gereformeerde traditie verschuivingen te zien zijn. In veel kerken binnen deze traditie wordt nagedacht over de rol van de vrouw in de kerk. Zo hebben de Nederlands Gereformeerde Kerken uitgesproken dat vrouwen het ambt van diaken, ouderling en predikant mogen vervullen. Deputaten concluderen dat de bijbel op dit punt 'klaarblijkelijk verschillend [wordt] verstaan'. Ze constateren eerlijk dat we voor de vraag staan in hoeverre aanpassing van de huidige invulling van ta-

ken van mannen en vrouwen wenselijk is of zelfs geboden kan zijn. En of er bijbelse of andere redenen zijn om de ontwikkelingen in het denken

en in de praktijk te sturen of te begrenzen.

Vijf argumentatielijnen

Deputaten geven een uitgebreid overzicht van de relevante kerkelijk besluiten en rapporten over de rol van de vrouw in de kerk van de GK, de Christelijk Gereformeerde

Kerken, de Nederlands Gereformeerde Kerken, de Protestantse Kerk Nederland, de baptisten in Nederland, de Gereformeerde Kerken in Suid-Afrika en de Presbyterian Church in America. Ook geven ze een samenvatting van de belangrijkste literatuur over dit onderwerp in de eigen kring en daar buiten. Ze constateren dat er verschillende exegesen en manieren van bijbelgebruik zijn. Dit leidt dan weer tot verschillende standpunten. Deputaten onderscheiden binnen de gereformeerde traditie vijf verschillende 'argumentatielijnen':

- A) *Blijvende scheppingsorde*: God heeft de man als leidinggevende geschapen en de vrouw als dienende. Herstel in Christus impliceert een herstel van deze orde.
- B) *Herstelde gelijkheid*: God heeft man en vrouw als complementaire gelijken geschapen. Herstel in het Nieuwe Testament betekent een einde aan de overheersing van de vrouw door de man. Christus herstelt man en vrouw in hun gelijke posities.
- C) *Blijvende geldigheid van voorschriften in het Nieuwe Testament*: Aanhangers van deze lijn stellen dat culturele aspecten een rol spelen bij de exegese van bijbelteksten. Zij proberen de teksten in hun eigen tijd te verstaan om zo de betekenis voor vandaag op het spoor te komen.
- D) *Door de Geest geleide toepassing*: Binnen deze lijn wordt benadrukt hoe God door de eeuwen een weg met zijn volk gaat. Deze weg kan voor een 21ste-eeuwse kerk een andere zijn dan voor de Nieuwtestamentische gemeente. Zo kunnen gemeenten uitgroeien boven

de voorschriften van het Nieuwe Testament.

- E) *De lijn van de verlegenheid*: Aanhangers van deze lijn stellen dat de bijbel geen duidelijke en eenduidige uitspraken doet over de plaats van de vrouw in de kerk.

Drie standpunten

De verschillende argumentatielijnen leiden tot drie standpunten:

- 1) *De combinatie van de lijnen A&C* leidt tot het standpunt dat de man het hoofd is van de vrouw. Dit betekent dat vrouwen geen gezag over mannen mogen hebben of onderwijs aan mannen mogen geven. Om die reden is het ambt voor hen uitgesloten.
- 2) *De combinatie van de lijnen B & D* leidt tot het standpunt dat man en vrouw elkaar aanvullen en elkaar nodig hebben. De vrouw kan door haar gedrag glorie brengen aan de man. In de bijbel wordt aan vrouwen niet verboden een ambt te bedienen.
- 3) *De combinatie van de lijnen B&C* leidt tot het standpunt dat man en vrouw hersteld zijn in hun oorspronkelijke gelijke positie voor God. De vloek dat de man over de vrouw zal heersen, is in Christus opgeheven. Daarom mag de vrouw elk ambt bedienen. Een uitzondering hierop is dat de getrouwde vrouw geen gezag mag hebben of onderwijs geven aan haar eigen man.

In alle formuleringen proef je dat de deputaten de kerken van dienst willen zijn en proberen te voorkomen dat dit rapport bijdraagt aan polarisatie in de kerken

Bijbelgetrouw

De deputaten constateren dat de bovengenoemde lijnen en posities verdedigd worden door christenen die bijbelgetrouw zijn. Het gaat hierbij niet om de exegese van losse teksten maar om een samenhangend geheel van

schriftgegevens. Daarnaast constateren ze dat de belangrijke beslissingen allereerst vallen op het hermeneutische gebied. Ze concluderen dat het denkbaar is dat meerdere antwoorden of posities als bijbels gekenmerkt moeten worden. Ook is het mogelijk dat een kerkelijk besluit wordt genomen dat niet eenduidig onder de claim 'op bijbelse gronden' gebracht kan worden.

Wat betekenen deze conclusies? Deputaten stellen dat enerzijds een verdere studie van de bijbel nodig is maar dat anderzijds er rekening mee gehouden moet worden dat de route van voortgaande bijbelstudie niet tot breed gedragen antwoorden leidt. Als dat laatste het geval is dan zijn andere benaderingen nodig.

Deputaten hebben een uitgebreid onderzoek gedaan naar de opvattingen over de rol van de vrouw binnen de kerken. Ze concluderen dat (a) er positief gedacht wordt over de inzet van vrouwen in de kerk, (b) de helft van de GK leden voor de vrouw in het diakenambt is, (c) een overduidelijke meerderheid geen problemen heeft met het feit dat de vrouw het ambt van ouderling en predikant niet mag bedienen maar dat een substantieel aantal kerkleden van mening is dat dat wel is toegestaan, (d) het verschil van inzicht over de vrouw in het ambt mede gerelateerd is aan culturele factoren als leeftijd en opleiding, en (e) kerkleden verschillend denken over hoe bijbelse gegevens vertaald moeten worden naar de kerkelijke praktijk.

Dubbelspoor

Hoe moeten we omgaan met al deze verschillen? Deputaten stellen een dubbelspoor voor. Als eerste vinden ze een diepgaande

bezigging op dit onderwerp van groot belang. Deze bezinning zou niet alleen binnen de Theologische Universiteit gedaan moeten worden maar ook binnen de kerken zelf. Het tweede spoor is een aantal praktische besluiten op korte termijn. Die besluiten zouden betrekking moeten hebben over het diakenambt en de rol van vrouwen binnen de liturgie en het pastoraat.

Waardering

We hebben veel waardering voor het rapport *M/V in de kerk*. De deputaten hebben zonder meer een mooi stukje werk geleverd. We noemen (kort) enkele punten. Allereerst is de toon van het rapport bijzonder prettig.

Op een zakelijk én betrokken wijze worden de verschillende standpunten beschreven en de onderscheiden analyses verricht. In alle formuleringen proef je dat de deputaten de kerken van dienst willen zijn en proberen te voorkomen

dat dit rapport bijdraagt aan polarisatie in de kerken.

In de tweede plaats biedt het rapport een schat aan informatie over de visie van leden van de GK op de positie van de vrouw in de kerk. We vinden een handzaam overzicht van de verschillende standpunten in onze kerken. Daarnaast geven de resultaten van de enquête een dieper inzicht hoe in de kerken over deze problematiek wordt gedacht. In de derde plaats erkent en honoreert het rapport op fijne wijze dat er binnen de gereformeerde traditie verschillende argumentatielijnen zijn. Ze laten op overtuigende wijze zien dat deze lijnen tot verschillende standpunten leiden. Ook wordt daarmee duidelijk dat verdere studie - hoe nodig ook - geen garantie geeft dat één standpunt een breed draagvlak krijgt.

Conclusie: de enquête over de positie van de vrouw in de kerk geeft in hoge mate het gevoel van de geïnterviewden weer maar de bijbelse onderbouwing van dat gevoel is beperkt

Ten slotte getuigt het van praktische wijsheid om in het vervolg meerdere lijnen parallel te laten lopen. Samenvattend: een goed rapport.

Kennis of gevoel?

Welke betekenis moeten we hechten aan de uitkomsten van de enquête? Hoe moeten we deze uitkomsten waarderen? Zijn ze een uitdrukking van studiezijn? Of hebben we te maken met een gevoel? We denken hierbij met name aan de 'saillante' gegevens dat de helft van de GK leden voor de vrouw in het diakenambt is en dat een overduidelijke meerderheid geen problemen heeft met het feit dat de vrouw het ambt van ouderling en predikant niet mag bedienen maar dat een substantieel aantal kerkleden van mening is dat dat wel is toegestaan.

Het Griekse 'authentein' kan een positieve betekenis hebben (gezag hebben over) maar ook een negatieve betekenis (de broek aan hebben, de baas spelen over)

Laat we beginnen met een eigen ervaring. In de afgelopen jaren heeft Maarten veel lezingen gehouden over de positie van de vrouw in de kerk. Onder andere voor gemeenten en studentenverenigingen en op congressen en ambtsdragerconferenties. Tijdens deze lezingen heeft hij vaak aan tegenstanders van de vrouw in het ambt gevraagd 'Waarom bent u tegen?'. Altijd kreeg hij een verwijzing naar de 'zwijgtteksten' van 1 Kor. 14 en 1 Tim. 2. Zijn volgende vragen waren dan 'Weet u wel dat het in 1 Kor. 14 over de bespreking van de profetie gaat?', 'Weet u wel dat de tekst uit 1 Tim. 2 op verschillende manieren uitgelegd kan worden?' en 'Weet u wel dat in andere teksten vrouwen worden opgeroepen om te profeteren, te onderwijzen en te vermanen?'. Eigenlijk altijd bleef men het ant-

woord op al deze vragen schuldig.

Maar hij heeft ook aan voorstanders van de vrouw in het ambt gevraagd 'Waarom bent u voor?'. Op deze vraag kreeg hij vaak het antwoord dat de gaven die God aan vrouwen

geeft ook in de gemeente gebruikt moeten worden en soms de opmerking dat Gal. 3:18 laat zien dat man en vrouw in Christus gelijk zijn. Op zijn reactie 'Maar geven de

teksten uit 1 Kor. 14 en 1 Tim. 2 geen kader waarbinnen de gaven gebruikt moeten worden?' en 'Weet je wel dat het in Galaten 3 primair om de gelijkheid in de genade gaat?' kwam zelden een bevredigend antwoord. De eerlijkheid gebied te zeggen dat de meeste predikanten zich ook niet in deze materie verdiept hebben.

Nauwelijks kennis

Wat betekent deze ervaring? Het antwoord kan niet anders zijn dan dat er nauwelijks kennis is met betrekking tot de positie van de vrouw in de kerk. En als er nauwelijks kennis is dan is het ook niet verwonderlijk dat er een relatie ligt tussen de opvattingen over de vrouw in het ambt met onderliggende cultureel-maatschappelijke factoren als leeftijd en opleiding.

Als we de verschillende exegetische vragen niet eenduidig kunnen beantwoorden laten we dat dan ook eerlijk constateren

Het is trouwens ook niet zo verwonderlijk dat er weinig kennis is over de positie van de vrouw in de kerk. Tot op dit moment was het 'officiële kerke-

lijk standpunt' dat een vrouw geen kerkelijk ambten mag bedienen. Alhoewel over dit onderwerp geen kerkelijke besluiten zijn genomen lijkt deze opvatting in de praktijk van

het kerkelijk leven als 'kerkelijk besluit' te fungeren. Dit komt onder andere naar voren in de discussies over de samensprekingen met de Nederlands Gereformeerde Kerken waarin het standpunt van deze kerken over de vrouw in het ambt als een struikelblok worden gezien.

Nauwelijks open discussie

In onze kerken heeft nog nauwelijks een open discussie plaatsgevonden. De eerste publicaties in de GK waarin vraagtekens werden gezet bij het 'officiële kerkelijke standpunt' verschenen in de periode 1995 - 2000. Deze publicaties leidden in eerste instantie niet tot

een open discussie maar wel tot kerkelijke procedures met betrekking tot de betrokken auteurs. De eerste open discussie over de plaats van de vrouw in de kerk vond plaats op het congres 'Vrouw en kerk' dat door het GSEV in november 1998 werd georganiseerd. Zo rond 2004-2005 begon het klimaat wat te veranderen. Prof. Barend Kamphuis gaf in *De Reformatie* een opening voor een open discussie door te stellen dat binnen de gereformeerde bijbelopvatting andere exegeten van kernteksten mogelijk zijn waardoor je tot een andere visie op de vrouw in het ambt zou kunnen komen.

De conclusie is dan ook dat de enquête met betrekking tot de positie van de vrouw in de kerk in hoge mate het gevoel

van de geïnterviewden weergeeft maar dat de bijbelse onderbouwing van dat gevoel beperkt is. Daarmee zouden we de uitkomsten van de enquête wat willen relativeren. Maar tegelijkertijd willen we daarmee het voorstel

van de deputaten onderstrepen dat een brede bezinning binnen de kerken absoluut nodig is.

Exegetische problemen

In het rapport blijft het feit dat de verschillende teksten nogal wat exegetische problemen geven onderbelicht. Teveel wordt de indruk gewekt dat de beslissingen op het gebied van de voorvragen vallen en dat de exegetische problemen beperkt zijn.

Eeuwenlang hebben christenen de vraag of vrouwen door mannen onderdrukt worden niet aan de orde willen stellen

Laten we een voorbeeld geven met betrekking tot het 'zwijgverbod' uit 1 Tim 2. De bekende exegese van dit gedeelte is dat Paulus vrouwen verbiedt om te le-

ren en gezag te hebben over de man. In principe is deze exegese een legitieme exegese. Maar er zijn bij deze exegese nogal wat vragen te stellen. De eerste vraag is gaat dit gedeelte wel over de ambten. Het is opvallend dat in deze perikoop daar niet over gesproken wordt en dat ze eerst in het volgende hoofdstuk aan de orde komen. Een tweede vraag is in hoeverre dit gedeelte 'tijdbepaald' of 'tijdbetrokken' is. Immers in onze kerken bidden mannen niet meer met opgeheven handen (vs 8). Zou dat betekenen dat het zwijggebod

ook niet meer geldt (vs 12)? Een derde vraag is of Paulus het oog heeft op een bepaalde vrouw of op alle vrouwen in de gemeente. Opvallend is dat in de verzen 8, 9 en 10 een meervoud wordt gebruikt (mannen, vrouwen)

maar in vers 11, 12 en 15 een enkelvoud (een vrouw). Een vierde vraag is wat precies de betekenis is van het woord 'gezag hebben over'. Het Griekse 'authentein' kan een positieve betekenis hebben (gezag hebben over)

We bemerken een zekere eenzijdigheid in de discussie. Kort samengevat: we spreken over de 'zwijgsteksten' en we zwijgen over de 'spreekteksten'

maar ook een negatieve betekenis (de broek aan hebben, de baas spelen over).

Voorvragen

Wat is de juiste betekenis van dit gedeelte? Voor een goede exegese van deze tekst zullen de bovengenoemde vragen beantwoord moeten worden. En het antwoord op deze vragen is voor alle argumentatielijnen van belang. Deputaten constateren dat de beslissingen al bij de voorvragen over de exegese van de bijbel vallen. We erkennen het belang van de voorvragen. Maar die voorvragen ontslaan ons niet van de opdracht om een gedegen exegese te verrichten. Als we de verschillende exegetische vragen niet eenduidig kunnen beantwoorden laten we dat dan ook eerlijk constateren. Als we een exegetische keuze maken laten we dan ook duidelijk aangeven op welke gronden die rusten en met welke onzekerheden die keuze gepaard gaat. En als de voorvragen een rol spelen in onze keuzen laten we dat dan ook helder aangeven. De eerlijkheid gebied te zeggen dat veel publicaties op dit gebied exegetisch onder de maat zijn. Maar al te vaak worden de verschillende exegesen niet afgewogen en worden onzekerheden niet benoemd. We wijzen er op dat er niet alleen exegetische vragen zijn bij de 'zwijgtteksten' maar ook bijvoorbeeld bij de kernteksten uit Genesis 1, 2 en 3 over de relatie tussen man en vrouw en de teksten uit het Nieuwe Testament over het begrip 'hoofd'.

Houding van de man

We zijn blij dat het rapport aandacht vraagt voor de voorvragen. Maar er is één voorvraag waar ons inziens te weinig aan-

dacht aan wordt gegeven: 'de houding van de man'. En dat heeft te maken met de zondeval. Genesis 3 verhaalt ons hoe de mens zich van God afkeerde. De mens ging zijn eigen weg. Eva at van de verboden vrucht. En Adam volgde haar. De gevolgen van de zondeval waren verschrikkelijk. De volmaaktheid en de harmonie verdwenen in een slag. Kwaad, lijden en onrecht kwamen daarvoor in de plaats. De vrouw zal met veel pijn en moeite kinderen krijgen. Zij zal verlangen naar haar man, maar hij zal over haar heersen. De man zal hard moeten werken. De natuur zal het hem niet gemakkelijk maken. Doorns en distels zullen zijn landarbeid zwaar maken. In de brief aan de Romeinen geeft de apostel Paulus een scherpe karakterisering van het leven na de zondeval: alles ligt onder het beslag van de dood.

Hij zal over u heersen

De zondeval heeft geweldige gevolgen gehad voor de relatie tussen man en vrouw. We lezen daarover in Genesis 3. 'En naar uw man zal uw begeerte uitgaan, en hij zal over u heersen.' Sommige exegeten stellen dat de uitdrukking 'en naar uw man zal uw begeerte uitgaan' iets laat zien van de oorspronkelijke harmonie: de vrouw verlangt naar de man. Andere stellen dat deze uitdrukking negatief uitgelegd moet worden: de vrouw wil de macht over haar man.

Maar het tweede deel laat zien wat het uiteindelijke resultaat is: hij zal over haar heersen. Voor het woord 'heersen' wordt in het Hebreeuws een woord gebruikt dat een geweldadige handeling aanduidt. De man zal zijn vrouw er met geweld onder houden. Mis-

De indruk wordt gewekt dat 'de vrouw in het ambt' het probleem is. Misschien is 'de man in het ambt' wel het probleem omdat hij zijn machtspositie gebruikt om vrouwen vit te sluiten

handeling, onderdrukking en verkrachting zal haar deel zijn. Van de oorspronkelijke afhankelijkheid, betrokkenheid en harmonie is niet zo veel meer over. De man-vrouwrelatie is ontaard. Voor de volledigheid wijzen we er op dat de woorden 'en hij zal over haar heersen' ook wel positief uitgelegd worden. Deze woorden zouden wijzen op een herstel van de scheppingsorde uit Genesis 1 en 2. Deze exegese is niet erg overtuigend omdat de betreffende woorden in het kader van de vloek staan. Daar komt bij dat Genesis 1 en 2 nergens spreken over een scheppingsorde waarin de man heerst over de vrouw.

Pijnlijk onderwerp

De vloek heeft een bepaald patroon. Met de man als dader. Met de vrouw als slachtoffer. Dát staat ook in de Bijbel. Toch hebben christenen déze openbaring vaak niet gehoord. Eeuwenlang hebben christenen de vraag of vrouwen door mannen onderdrukt worden niet aan de orde willen stellen. Ook nu nog! In het boek *Sekse als antwoord* heeft Maarten laten zien dat de bijbel gelijk heeft: in alle culturen en alle tijden worden vrouwen overheerst. Het komt naar voren in menselijke relaties, wettelijke regelingen, economische mechanismen en in beelden. Het nestelt zich in allerlei structuren zoals huwelijk, gezin, staat, bedrijf, samenleving en kerk.

Ook in de kerk? Ja! Voor een christen is dit een pijnlijk onderwerp. Wie de kerk liefheeft - want de kerk is de kerk van Christus - laat dit soort onderwerpen het liefste rusten. Toch kan dat niet. We geven enkele voorbeelden.

In de Middeleeuwen is er veel discussie geweest of de vrouw al dan niet naar het beeld van God geschapen zou zijn. De meerderheid

van de middeleeuwse theologen meenden dat dat niet het geval was. Voor hen was de vrouw een tweederangs schepsel. Een mislukte man. De opvattingen van deze theologen gaan lijnrecht in tegen de openbaring van de Bijbel dat de vrouw geschapen is naar het beeld van God. Kwaad tegen de vrouw!

Ongemakkelijke vragen

Een ander voorbeeld. Het boek *Handelingen* laat zien dat vrouwen actief deelnamen aan het leven van de gemeente. Zij gingen voor in gebed, gaven hulp aan de armen, profeteerden en verkondigden de blijde boodschap. In Klein-Azië waren de vrouwenvertrekken gesloten voor mannelijke predikers. Daar gingen de vrouwen voor en doopten ze. Paulus spreekt in zijn brieven met veel waardering voor het werk dat vrouwen deden. Toch is dat niet zo gebleven. Er zijn meerdere perioden geweest in de geschiedenis waarin vrouwen werden uitgesloten van liturgische bijdragen en kerkelijke taken.

Er zijn perioden geweest waarin de gaven die de Heilige Geest aan de zusters van de gemeente geeft niet opgemerkt werden. We komen daarmee tot een cruciale vraag. Zou de zon-

deval ook invloed hebben op de uitleg van de bijbel? Zou de uitsluiting van de vrouw uit verkondigende en leidinggevende posities in bijbelgetrouwe kerken het gevolg kunnen zijn van de zondige overheersing van de man over de vrouw? Aan de hand van enkele voorbeelden willen we laten zien dat we niet om deze 'ongemakkelijke vragen' heen kunnen.

Eenzijdigheid

We bemerken een zekere eenzijdigheid in de discussie. Kort samengevat: we spreken over de 'zwijgtteksten' en we zwijgen over de 'spreekteksten'. We bedoelen daarmee het

De eerlijkheid gebiedt te zeggen dat de kerkelijke praktijk ons ambtsbegrip aan het vithollen is

volgende. In de discussie over de vrouw in het ambt gaat alle aandacht uit naar 1 Korinte 14 en 1 Timoteus 2 waarin op het eerste gezicht vrouwen wordt geboden om te zwijgen in de gemeente. Maar in Kolossenzen 3 vers 16 wordt in het kader van het nieuwe leven de gemeente opgeroepen elkaar te leren en terecht te wijzen. Let op: elkander. Waarom is er voor deze tekst minder aandacht? Zou deze eenzijdigheid niet te maken hebben met het patroon van de vloek?

Een volgende eenzijdigheid komt naar voren in de exegesen van teksten. Hoe komt het dat de exegese dat Paulus in 1 Tim. 2 vrouwen verbiedt om te leren gemeengoed is onder (mannelijke) exegeten? Hoe komt het dat de exegese dat het Griekse woord 'authentein' een negatieve klank kan hebben vaak niet genoemd wordt? Zou deze eenzijdigheid niet te maken hebben met het patroon van de vloek? We wijzen er op dat juist deze negatieve klank duidelijk maakt waarom Paulus zich in vers 13 op de scheppingsorde beroept: God had Eva niet geschapen om over Adam de baas te spelen maar om hem te ondersteunen.

Een laatste eenzijdigheid is dat de positie van vrouwen geïmagineerd wordt. De indruk wordt gewekt dat 'de vrouw in het ambt' het probleem is. Misschien is 'de man in het ambt' wel het probleem omdat hij zijn machtspositie gebruikt om vrouwen uit te sluiten. De deputaten hebben dit haarfijn gevoeld door de naam van het rapport te veranderen.

Leer en praktijk

Deputaten merken terecht op dat de laatste decennia vrouwen allerlei taken in de kerk zijn gaan verrichten die oorspronkelijk aan het ambt gekoppeld werden. En deze trend zal zich doorzetten. De eerlijkheid gebiedt te zeggen dat het 'eigene' van

het ambt van diaken, ouderling en predikant wel erg klein aan het worden is. Het eigene van het ambt van diaken is moeilijk meer te verwoorden, het eigene van het ambt van ouderling ligt nog in de toepassing van de kerkelijke tucht en het eigene van het ambt van predikant is het maken van een preek. Als dat het geval is, wat is dan nog de waarde van de discussie over de vrouw in het ambt? En laat een kleine verschuiving in focus (van ambten naar gaven) niet zien dat de discussie ineenschrompelt? De eerlijkheid gebiedt te zeggen dat de kerkelijke praktijk ons ambtsbegrip aan het uithollen is. Anders gezegd: in de praktijk van het kerkelijk leven en in de voorstellen van deputaten is denklijn D duidelijk aanwezig.

Conclusie

De deputaten hebben een mooi rapport geschreven over m/v in de kerk. Enkele onderbelichte punten hebben we naar voren gehaald: (a) exegetische problemen, (b) de 'houding van de man', en (c) de relatie tussen ambt en praktijk. Het zou ons niets verwonderen als een verdere doordenking van deze punten een opening zou bieden om minder krampachtig met het ambt om te gaan en de volle ruimte te geven aan de gaven die God aan m/v geeft.

Maarten en Nienke Verkerk hebben zich vanaf de jaren '80 van de vorige eeuw intensief beziggehouden met vragen over man-vrouwrelaties. Ze hebben daarbij aandacht gegeven aan de christelijke vrouwenbeweging, de verschillende feministische stromingen, de plaats van man en vrouw in huwelijk en gezin en aan de plaats van de vrouw (en de man) in de christelijke gemeente. Zij hebben hierover enkele boeken en verschillende artikelen gepubliceerd.

Diaconaat

De Sociale Dienst

Een overzicht in de mogelijkheden

Peter den Engelsman

Een aantal weken geleden stond er in de krant dat de gemeente er alles aan doet om mensen uit de uitkering te houden. De gemeente ontvangt jaarlijks een budget Inkomensdeel (daarvan worden de uitkeringen voldaan) en een budget Werkdeel (reintegratiemiddelen).

WWB

Sinds 1 januari 2004 is de WWB (Wet Werk en Bijstand) in werking getreden, waarbij het Werk voorop staat. Hoe meer uitstroom (mensen die uit de uitkering gaan) er is, des te meer houdt een gemeente over van het Inkomensbudget. Dit overschot kan gelijk doorvloeien naar de Algemene Middelen van de gemeente. Het budget Werkdeel is bestemd om mensen z.s.m. aan het werk te krijgen; bijv. door werkgevers loonkostensubsidie te verstrekken; omscholing, bijscholing, cursussen etc. Als er van dit budget meer dan 25 % overblijft, zal dat terug naar de staat moeten. Het is een gemeente er dus veel aan gelegen om mensen aan de slag te helpen.

CWI

Een aanvraag dient bij het CWI (Centrum Werk en Inkomen) te geschieden, waarna de gemeente 8 weken de tijd heeft om de aanvraag af te werken. Mensen die om wat voor reden dan ook een uitkering moeten aanvragen, dienen alle gevraagde stukken tijdig aan te leveren, zodat een uitkering z.s.m. toegewezen kan worden. De uitkeringsgerechtigde zal naast het recht op uitkering ook een aantal plichten hebben, zoals de inlichtingenplicht (maandelijks een

formulier invullen) en arbeidsplicht (bijv. sollicitatieplicht).

'Uitkering'

De basisuitkering (voor alleenstaanden, alleenstaande ouders en echtparen) is landelijk vastgesteld en wordt 2 keer per jaar verhoogd. Daarnaast heeft iedere gemeente eigen beleidsregels betreffende toeslagen en bijzondere bijstand. Daardoor kunnen er veel extra gelden aangevraagd worden, zoals langdurigheidstoeslag (mensen die minimaal 60 maanden aaneengesloten een uitkering genieten), bijdrage voor chronisch zieken of 65 plussers, maatschappelijke participatie (bijv. abonnement sportclub), duurzame gebruiksgoederen, korting bij collectieve verzekering en diverse medische kosten. Nieuw is dat mensen met kinderen op het voortgezet onderwijs een computer kunnen aanschaffen. Bovenstaande extra's zijn niet alleen bestemd voor mensen die een uitkering WWB hebben, maar ook voor mensen die maar net boven het Sociaal Minimum zitten.

Iedere gemeente heeft een bijzondere bijstandsgids waarin alle mogelijkheden en bedragen genoemd staan. Een voorbeeld hiervan is te vinden op www.diaconaalsteunpunt.nl.

Informatie

Ook de ontwikkelingen staan niet stil. Veel gemeenten zijn bezig met een ISC (informatie Service Centrum), zodat allerlei gemeentelijke vragen snel (zonder 5 keer doorverbinden) beantwoord kunnen worden. Tevens is er pas een Digitaal Klanten Dossier opgestart, zodat de mensen niet telkens opnieuw allerlei documenten moeten overleggen. Bij veel gemeenten kan er inmiddels veel op internet gezocht en aangevraagd worden.

Diaken

Voor diakenen is het dus van belang om te weten waar iemand allemaal recht op heeft; dus bijvoorbeeld een bijzondere bijstandsgids opvragen bij de gemeente. Bij de belas-

tingdienst kunnen er uiteraard ook een aantal toeslagen, zoals huurtoeslag, zorgtoeslag, kindertoeslag en kinderopvangtoeslag aangevraagd worden. Hiervoor kun je het best de website van de belastingdienst raadplegen. Dit wil niet zeggen dat een diaken alles moet weten en alles moet regelen. Veel mensen kunnen dit prima zelf. Door overzicht in de verschillende mogelijkheden te hebben kan de diaken wel makkelijker een coachende en stimulerende rol vervullen richting gemeenteleden en eventueel mensen van buiten.

*Peter den Engelsman is diaken
in GKv Terneuzen*

Meldpunt seksueel misbruik in kerkelijke relaties

Bij Het Meldpunt kunnen mensen (eventueel anoniem) terecht die slachtoffer zijn geworden of dreigen te worden van seksuele intimidatie en/of misbruik door iemand die binnen de kerkgemeenschap een bepaalde functie bekleedt.

Het Meldpunt is een stichting waarin de Christelijke Gereformeerde Kerken, de Gereformeerde Kerken vrijgemaakt en de Nederlands Gereformeerde Kerken samenwerken.

Mailen?
hulp@gmdmeldpunt.nl
Bellen?

Op werkdagen van 9.00 tot 17.00 uur: 038 - 423 21 25
Internetaadres: www.gmdmeldpunt.nl

Gemeentepastoraat

Vanuit liefde van Jezus scheiding verwerken

Pastoraat aan kinderen van gescheiden ouders

Assalina Hamming

In de huidige samenleving is echtscheiding een actueel probleem. Een ontwikkeling die ook binnen de kerken is waar te nemen. Dat de scheiding van de ouders ingrijpende gevolgen heeft voor de kinderen wordt meer en meer onderkend. In de Christelijke Gereformeerde Kerk van Zwolle is een project opgezet dat gericht is op pastorale zorg aan kinderen uit gezinnen met gescheiden ouders. Het project heet 'Niet te scheiden', want kinderen zijn niet te scheiden van hun ouders en niet van God en zijn gemeente.

'Niet te scheiden'

Assalina Hamming heeft het project 'Niet te scheiden' opgezet in het kader van haar afstuderen als kerkelijk werker aan de Gereformeerde Hogeschool te Zwolle. Wat begon als een afstudeerproject is inmiddels uitgegroeid tot een project binnen de Christelijke Gereformeerde Kerk Zwolle waaraan een team van vijftien enthousiaste gemeenteleden meewerkt, waaronder een groepje jongvolwassenen van tussen de twintig en vijfentwintig jaar, die zelf kind zijn van gescheiden ouders.

In dit artikel beschrijft Assalina het onderzoek dat zij in de gemeente heeft gedaan en dat de aanleiding is geweest voor onder andere het opzetten van Doe&Praatgroepen (lotgenotengroepen) voor kinderen en tieners van wie de ouders uit elkaar zijn. U kunt ook lezen hoe de Doe&Praatgroepen zijn opgezet en worden ervaren door de jongeren uit de doelgroep. In mei 2006 ben ik gestart met het project 'Niet te scheiden'. Bij de opzet van het project ben ik uitgegaan van de vooronderstel-

ling dat echtscheiding veel nadelige gevolgen heeft voor kinderen en dat er behoefte is aan pastorale zorg voor hen. Mijn onderzoek zou deze stelling moeten bevestigen of ontzenuwen. Deze hypothese wordt echter deels al bevestigd in de literatuur en door de media, waarin de laatste tijd steeds meer aandacht komt voor de gevolgen van echtscheiding voor kinderen.

Rouwperiode

Zo kunnen we lezen dat kinderen een rouwperiode doormaken na de scheiding. Kinderen hebben er veel verdriet van en kunnen de uitwonende ouder enorm missen. Vaak wordt het contact met deze ouder (meestal de vader) op den duur minder. Kinderen kunnen een angst ontwikkelen om nu ook de andere ouder te verliezen. Door het heen en weer trekken tussen beide ouders ontstaat er een stuk onrust en verdeeldheid in hun leven. Loyaliteitsgevoelens naar beide ouders spelen een grote rol en kunnen kinderen enorm onder druk zetten en problemen veroorzaken. Het is funest voor kinderen wanneer hun ouders vijandig met elkaar omgaan en bijvoor-

Kinderen hebben veel verdriet van de scheiding en kunnen de uitwonende ouder enorm missen

beeld alleen nog maar via de kinderen met elkaar communiceren. Ook kan er parentificatie optreden, dat wil zeggen dat een kind in de ouderrol kruipt en gaat zorgen voor vader of moeder terwijl het omgekeerde het geval dient te zijn. Vaak is een echtscheiding van negatieve invloed op de schoolprestaties van kinderen.

Onderzoek

Alle hier opgesomde gevolgen vormden op zich al een goede motivatie om eens te onderzoeken of en hoe in de kerkelijke gemeente de pastorale zorg aan kinderen van gescheiden ouders moet worden vorm gegeven. Om tot goede aanbevelingen aan de kerkenraad te komen, heb ik zes kinderen in de leeftijd van acht tot twaalf jaar geïnterviewd, gesproken met vijf tieners in de leeftijd van dertien tot zestien jaar en met acht jongeren in de leeftijd van zeventien tot éénentwintig jaar. Het betreft hier allemaal kinderen van gescheiden ouders. Daarnaast heb ik hun ouders geënquêteerd. Om te bezien hoe er vanuit de kerk pastoraal werd omgegaan met kinderen van gescheiden ouders, heb ik gesproken met een predikant, een ouderling en twee pastorale medewerkers van de kleine kringen. Iedereen die meewerkte aan het onderzoek was op dat moment lid van de Christelijke Gereformeerde Kerk van Zwolle. In de interviews met de kinderen en de jongeren en de enquête onder de ouders, ben ik uitgebreid ingegaan op de gevolgen van echtscheiding voor kinderen, de hulp die de kinderen al dan niet hebben gekregen, waaron-

der ook aandacht vanuit de kerk en of er behoefte was aan pastorale zorg vanuit de kerk.

Enorme impact

Het onderzoek heeft aangetoond dat ook op deze kinderen en jongeren de scheiding van hun ouders een enorme impact heeft gehad. Verder werd duidelijk dat er vanuit de structuur van de kerk weinig aandacht voor hen was geweest terwijl daar wel behoefte aan bestond. Met name de oudere jongeren,

in de leeftijd van zeventien tot éénentwintig jaar, gaven aan hulp vanuit de kerk te hebben gemist. Zij waren van mening dat de kerk het pastoraat aan kinderen van gescheiden ouders moest gaan oppakken. De meeste ouders steunden deze opvatting. Bovendien deed deze groep jongeren een opmerkelijk aanbod. Zij boden aan mee te willen helpen in dit pastoraat om zo vanuit hun eigen ervaring iets te betekenen voor andere kinderen en jongeren met gescheiden ouders. In antwoord op de vraag hoe dit pastoraat dan zou moeten worden opgezet, werden het meest genoemd: een lotgenotengroep of een pastoraal medewerker / vertrouwenspersoon.

Conclusie en aanbevelingen

Het project 'Niet te scheiden' is goed ontvangen bij de doelgroep. Het onderzoek heeft mijn vooronderstelling bevestigd. Zowel door de ouders, de kinderen als de jongeren werd duidelijk gemaakt dat de echtscheiding veel negatieve gevolgen heeft gehad voor de

Vanuit de structuur van de kerk was bij echtscheiding weinig aandacht voor de kinderen geweest terwijl daar wel behoefte aan bestond

De ondervraagde groep jongeren deed een opmerkelijk aanbod: meehelpen in dit pastoraat om zo vanuit hun eigen ervaring iets te betekenen voor andere kinderen en jongeren met gescheiden ouders

kinderen en dat er wel behoefte is aan pastorale zorg voor hen. Dit leidde tot de volgende aanbevelingen.

1. *Kleine kringen*

De Christelijke Gereformeerde Kerk van Zwolle is onderverdeeld in kleine kringen. Elke kring bestaat uit ongeveer tien adressen en heeft een kringcoördinator en een pastorale medewerker. Het omzien naar elkaar in de gemeente begint in de kleine kringen. Daar is men herder voor elkaar. De pastorale medewerker coördineert de pastorale zorg in de kring. Het is in de lijn van dit beleid om de pastorale medewerkers van de kleine kringen bewust te maken van de nood van kinderen van gescheiden ouders en hen handvatten te geven hoe zij deze kinderen pastoraal kunnen begeleiden.

2. *Aandacht kindernevendienst, kinderclubs, tienerclubs, catechisaties*

De jeugdleiding in de gemeente zal moeten worden toegerust om (pastorale) aandacht te kunnen hebben voor de kinderen van gescheiden ouders. Om te beginnen is er een toerustingavond geweest voor alle pastorale medewerkers van de kleine kringen en voor de jeugdleiding van de gemeente. Op deze avond is het pastoraat aan kinderen van gescheiden ouders onder de aandacht gebracht aan de hand van het project 'Niet te scheiden'. Vier jongeren, die hadden meegewerkt aan het onderzoek, vertelden deze avond hoe zij de scheiding van hun ouders hebben ervaren. De aanwezigen konden veel leren van hun ervaringsverhalen.

3. *Doe- & Praatgroepen voor kinderen van gescheiden ouders*

Hiermee wordt bedoeld het organiseren van lotgenotengroepen voor kinderen in de leeftijd van acht tot twaalf jaar en voor tieners van dertien tot zestien jaar. Voor beide leeftijdsgroepen een aparte Doe- & Praatgroep. *Doe* staat hier voor creatieve werkvormen en spel en *Praat* voor gesprek. Het is van belang op te merken dat de Doe- & Praatgroepen geen vorm van professionele hulpverlening zijn. De nadruk ligt op pastorale zorg. De liefde van de Here Jezus staat centraal. Het doel van de Doe- & Praatgroepen is, vanuit deze liefde, de kinderen en de tieners te helpen om de gevolgen van de scheiding van hun ouders te verwerken.

Gedegen voorbereiding

De kerkenraad is met bovengenoemde aanbevelingen akkoord gegaan. Vanwege de complexiteit van de echtscheidingsproblematiek is gekozen voor een gedegen voorbereiding. Voor de Doe- & Praatgroepen is een

team gevormd van vijftien enthousiaste gemeenteleden. In dit team draait ook een groepje jongvolwassenen mee, die zelf kind zijn van gescheiden ouders en die tijdens het onderzoek al

hadden aangeboden om mee te werken aan dit pastoraat.

Er zijn inmiddels diverse toerustingavonden voor het team georganiseerd, waarbij de hulp is ingeroepen van organisaties met deskundigheid en ervaring op dit gebied, zoals stichting Chris uit Dordrecht, De Praatpaal uit Ermelo, De Raad voor de kindbescherming, Bureau Jeugdzorg en een contextueel therapeut. De Praatpaal is een interkerkelijke werkgroep die pastoraat verleent aan kinde-

Verwerken betekent niet wegwerken. De gevolgen van de scheiding zijn niet uit te wissen

ren en jongeren. Hier werkt men al een aantal jaren met doe- & praatgroepen jongeren en echtscheiding. De contextueel therapeut heeft een toerustingavond verzorgd over de loyaliteiten die spelen bij kinderen met gescheiden ouders. Naast al deze activiteiten zijn er nog 'maatjesavonden' gehouden. Dit zijn lotgenotenavonden voor jongeren met gescheiden ouders van zeventien tot vijftientwintig jaar.

Doe- & Praatgroepen

In het najaar van 2007 is de eerste Doe- & Praatgroep voor tieners van gescheiden ouders van start gegaan. Deze lotgenotengroepen hebben als doel om vanuit de liefde van de Here Jezus, kinderen en jongeren te helpen de gevolgen van de scheiding van hun ouders te verwerken. Hierbij wordt voor ogen gehouden dat verwerken niet *wegwerken* betekent.

De gevolgen van de scheiding zijn niet uit te wissen. Wel kan het helpend zijn wanneer er een luisterend oor is voor het verdriet van deze kinderen en wanneer ze merken dat ze niet de enige

zijn die moeite hebben met de scheiding. Erkenning van het verdriet en herkenning vinden bij elkaar staan centraal. De naam 'Doe- & Praatgroep' geeft de werkwijze ervan al aan. *Doe* staat voor creatieve werkvormen en spel en *Praat* voor onderling gesprek.

Draaiboek Tiengroep

De Doe- & Praatgroep voor tieners wordt gehouden op vrijdagavond van 17.30 uur tot 19.00 uur. De bijeenkomst wordt begonnen met een warme maaltijd die bereid is door mensen uit het team 'Niet te scheiden'. Tijdens de maaltijd is er ruimschoots gelegenheid voor onderling contact.

Elke bijeenkomst staat er een thema centraal. De volgende thema's komen aan bod:

1. Kennismaking
2. Wat heeft de scheiding met je gedaan?
3. Emoties en gevoelens
4. Jij en je ouders
5. Hoe ga ik verder met m'n leven?
6. Terugkijken

Na de maaltijd wordt het thema van de avond ingeleid. Daarbij gaat de bijbel open en wordt er samen gebeden. Aan de hand van een creatieve werkvorm wordt het thema dan verder uitgewerkt. Een voorbeeld van een werkvorm is de rugzak. Iedereen heeft zijn eigen rugzak met daarin blijde maar ook verdrietige dingen. Alle deelnemers krijgen een tekening van een rugzak en kunnen daarop hun eigen bagage invullen, waarop er in tweetallen over wordt doorgepraat.

Kinderen van gescheiden ouders hoeven niet geïdentificeerd te worden met de scheiding. Zij zijn kinderen door God gewild, met eigen gaven en mogelijkheden

Tijdens de vijfde bijeenkomst houdt één van de jongvolwassen medewerkers, die zelf ook gescheiden ouders heeft, haar ervaringsverhaal en vertelt daarbij hoe zij verder is ge-

gaan met haar leven. Daarna maakt de groep een collage met als thema 'Hoe zie ik mijn toekomst'.

Kinderen van gescheiden ouders hoeven niet geïdentificeerd te worden met de scheiding. Zij zijn kinderen door God gewild, met eigen gaven en mogelijkheden. Aan het einde van de bijeenkomsten wordt er een ontspanningsspel gedaan om te kunnen ontladen.

Tranenkruijk

Een wekelijks terugkerend gebruik in de Doe- & Praatgroep is de kruijk. De tranenkruijk van God, naar Psalm 56 waarin staat dat God al onze tranen verzamelt in Zijn kruijk.

Iedereen heeft zijn eigen kruik waarin hij briefjes kan doen voor God. Op deze briefjes kunnen de tieners schrijven wat hen bezighoudt. Dat kan iets zijn dat hen dwars zit, iets waar ze verdriet van hebben maar evenzo goed iets waar ze blij mee zijn. Aan het einde van elke bijeenkomst worden de briefjes geschreven en vervolgens bewaard in de kruik. Niemand krijgt te lezen wat erop staat. Dat is persoonlijk. De laatste keer doen de tieners potgrond bovenop de briefjes in de kruik en een bloembol. Nu kan er iets moois uit groeien, er komt nieuw leven uit de kruik!

Ervaringen

Op de laatste Doe- & Praatgroepavond is geëvalueerd hoe de jongeren het hebben ervaren. De reacties waren positief. Aanvankelijk waren ze wel bang geweest dat ze veel moeilijke vragen zouden krijgen, dat het een soort verhooravond zou worden. Maar dat was meegevallen. Eén tiener gaf zelfs aan geleerd te hebben om er over te praten. Er was behoefte aan een reünie. Na twee maanden is de groep nog een keer bij elkaar geweest voor een uurtje kegel en om daarna met elkaar te gourmetten. De jongvolwassen medewerkers, die zelf ook gescheiden ouders hebben, gaven aan een dergelijk initiatief vroeger te hebben gemist. Wel konden ze zich voorstellen dat de drempel om zich op te geven hoog is, maar ze waren ervan overtuigd dat het hen zou hebben geholpen.

“Deze tieners hoeven zich niet in de steek gelaten te voelen door de kerk.” Verder vertelden zij dat er wel herinneringen aan de tijd van de scheiding naar boven kwamen maar dit was goed te hanteren. Ze konden hier evenwichtig mee omgaan.

Kindergroep

Dit voorjaar heeft er ook een Doe- & Praatgroep voor kinderen gedraaid. Deze groep wordt gehouden op vrijdagmiddag. De bijeenkomst start met een lekkere snack. De thema's komen overeen met die van de tienergroep, de aanpak echter verschilt. In de Doe- & Praatgroep voor kinderen wordt alles spelenderwijs gedaan. Ook bij deze groep is leiding betrokken die zelf gescheiden ouders heeft. De reacties van de kinderen die hebben meegedraaid waren ook hier positief. Eén kind gaf zelfs aan volgend jaar weer mee te willen doen. 'Eerst moest ik van mijn moeder naar de Doe- & Praatgroep, nu moet ik van mezelf'.

zich niet zo uitten maar dat vervolgens wel deden op school. Daar gingen ze dan opeens veel praten over de scheiding. Twee docenten hebben dit teruggekoppeld aan de leiding.

Na afloop van de Doe- & Praatgroep kregen alle kinderen een spiegeltje mee naar huis en een gedichtje: “Ik ben ik, en ik ben tof, want wat God maakt is geen rommel!” In de spiegel mogen ze zichzelf zien, waardevol als kind van God.

Aanmelding

Gebleken is dat kinderen en tieners het moeilijk vinden om zich op te geven voor een Doe- & Praatgroep. Het is moeilijk voor deze kinderen om naar buiten te treden met hun verdriet. Voor tieners wordt deze drempel extra verhoogd vanwege hun puberteit. Verder is duidelijk geworden dat aanmelding voor een Doe- & Praatgroep verloopt via de ouders. Voor basisschoolkinderen wellicht vanzelfsprekend maar dat dit voor de tieners ook geldt, was een verrassing voor het team 'Niet te scheiden'.

Eerst moest ik van
mijn moeder naar de
Doe&Praatgroep, nu moet
ik van mezelf

Daarom heeft het team dit voorjaar twee informatieavonden georganiseerd gericht op de tieners en hun ouders. Voor de eerste avond zijn alleen de ouders uitgenodigd. Zij konden deze avond kennis maken met het team en werden uitvoerig geïnformeerd over de aanpak en werkwijze van de Doe- & Praatgroep voor tieners. Tevens werd deze avond ingegaan op de gevolgen van echtscheiding voor kinderen. De ouders reageerden enthousiast maar gaven aan dat hun kinderen moeilijk te motiveren waren voor de Doe- & Praatgroep. De tweede avond was voor de tieners en hun ouders. Aanvankelijk was deze avond alleen bedoeld voor de tieners, echter op aanraden van de ouders is besloten om henzelf deze avond ook uit te nodigen. Zij benadrukten dat het voor hun kind makkelijker zou zijn een dergelijke avond te bezoeken wanneer er een ouder zou meegaan.

Intake en coaching

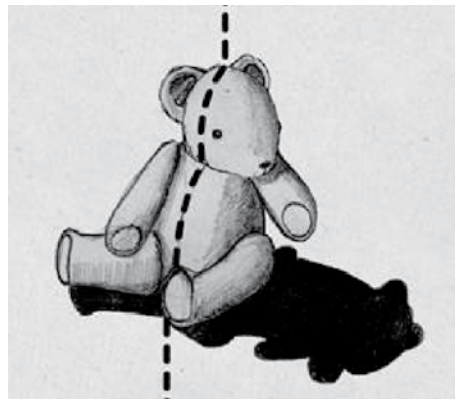
Voorafgaande aan deelname aan de Doe- & Praatgroep vindt er een gesprek plaats met twee mensen van het team 'Niet te scheiden' en het kind met zijn ouder(s). Tijdens dit gesprek wordt ingegaan op de scheiding en hoe het kind daar nu in staat. Daarnaast worden kind en ouder geïnformeerd over de werkwijze van de Doe- & Praatgroep. Er wordt benadrukt dat alles wat besproken wordt in de Doe- & Praatgroep vertrouwelijk is, tenzij er zaken zijn waarvan gezegd kan worden dat het schadelijk is voor het kind wanneer de ouders daarvan niet op de hoogte zijn. Bijvoorbeeld automutilatie (zelfbeschadiging). In het team 'Niet te scheiden' zitten een orthopedagoog en een speltherapeut. Zij werken mee aan de intakegesprekken en kunnen als coach fungeren voor de medewerkers die de Doe- & Praatgroep leiden.

Visie CGK Zwolle

Gebleken is dat kinderen en tieners het moeilijk vinden om zich op te geven voor een Doe- & Praatgroep

Ondanks geringe deelname kan gezegd worden dat de eerste twee Doe- & Praatgroepen goed zijn verlopen. Er zijn inmiddels nieuwe aanmeldingen voor een volgende Doe- & Praatgroep. Het balletje begint te rollen Deze vorm van pastoraat past uitstekend binnen de visie van de Christelijke Gereformeerde Kerk van Zwolle die luidt: 'Geïnspireerd door Gods Woord en Geest willen wij, als volgelingen van Jezus Christus, een liefdevolle en bewogen gemeente zijn voor iedereen', dus ook voor de kinderen van gescheiden ouders! We hopen met het project 'Niet te scheiden' te komen tot pastoraat op maat aan kinderen van gescheiden ouders opdat zij zich in de gemeente van Christus gehoord en getroost mogen weten.

Assalina Hamming is aan de Gereformeerde Hogeschool afgestudeerd als kerkelijk werker en lid van de CGK te Zwolle.

De tekening is gemaakt door Arjan Boeve, één van de jongeren die meewerkt aan het project 'Niet te scheiden'. De knuffelbeer is symbolisch voor kinderen. De beer is niet te scheiden van het kind en het kind niet van zijn ouders. Als het kind heen en weer trekt tussen zijn vader en moeder, gaat de beer als onafscheidelijk maatje mee.

Stichting Zo'n Vakantie bemiddelt in vakanties voor broeders en zusters die om financiële redenen niet op vakantie kunnen!

Heeft u een vakantiewoning of caravan die u in het hoogseizoen één of meerdere weken kosteloos aan hen ter beschikking wilt stellen?

Denkt u zelf voor bemiddeling in aanmerking te komen?

Wilt u ons werk met een gift steunen? Ons gironummer is: 2698303.

Voor meer informatie of folder + aanmeldingsformulier:

Stichting Zo'n vakantie
p/a Burg. Vos de Waelstraat 2, 8011 AT ZWOLLE
zonvakantie@gbouw.nl, tel. 038 – 420 16 29

Ambtsdragers

Verhuizende doopleden

Kornelis Harmannij

Vrijwel elke gemeente heeft er mee te maken: doopleden die zich steeds minder laten zien en steeds moeilijker bereikbaar zijn. Zolang ze nog bij hun ouders thuis wonen, lukt het nog redelijk om contact met ze te houden. Maar dat wordt moeilijker wanneer ze de ouderlijke woning verlaten om ergens zelfstandig te gaan wonen, al of niet in het gezelschap van een vriend/vriendin. Helemaal lastig wordt het wanneer ze zelfs uit het gebied van de kerkelijke gemeente vertrekken, meestal zonder de ambtsdragers daarvan in kennis te stellen. Die komen er pas na verloop van tijd achter.

In zulke gevallen rijzen er al snel een aantal vragen, zoals: Valt het dooplid nu nog onder onze verantwoordelijkheid, of moeten we hem/haar zo spoedig mogelijk overdragen aan de zorg van de kerkenraad uit de nieuwe woonplaats? Hoe zelfstandig is dit dooplid trouwens ten opzichte van de kerkenraad? Kan de kerkenraad zelf beslissen wat er nu moet gebeuren, of heeft hij daarvoor de uitdrukkelijke instemming nodig van het betrokken dooplid? En hoe zelfstandig is het dooplid ten opzichte van zijn ouders? Is hij nog te beschouwen als onmondig, zodat de kerkenraad alles moet doen in overleg met de ouders, of hebben de ouders er officieel niets meer mee te maken? Graag bied ik enkele overwegingen om te helpen bij het zoeken naar een antwoord op deze en dergelijke vragen.

Ouderlijke zorg

Doopleden zijn als kind gedoopt, omdat ze vanwege hun gelovige ouders opgeno-

men zijn in het verbond met God. Die ouders hebben bij de doop van hun kind de verantwoordelijkheid voor hem aanvaard, door de vragen die hen in de kerk werden gesteld, met 'ja' te beantwoorden.

Het was de kerk die de ouders ooit vroeg om bij de doop van hun kind verstrek- kende beloften af te leggen

Daarbij was het de bedoeling dat hij zou toegroeien naar het geven van zijn eigen jawoord, niet slechts op vragen van de kerk, maar daarin als gelovig antwoord op de beloften van

God. Voor de ouders zou dat een feestelijke dag worden: het doel waarvoor zij de zorg op zich hadden genomen, was hiermee bereikt. Voortaan zou de verantwoordelijkheid niet meer liggen bij hen, maar bij hun volwassen en zelfstandig geworden zoon/dochter. Maar wanneer dit gelovige antwoord van hun kind niet wordt gehoord, blijft er een last liggen op de schouders van de vader en de moeder. De verantwoordelijkheid voor hun volwassen geworden zoon of dochter is niet van hen weggenomen, ook al hebben ze nog nauwelijks mogelijkheden om er een goede invulling aan te geven.

Het is belangrijk dat de kerkenraad deze zorg van de ouders erkent. Het was de kerk die hen ooit vroeg om bij de doop van hun kind verstrekkende beloften af te leggen; dan mag diezelfde kerk hen niet in de steek laten wanneer de inspanning van de ouders om aan deze beloften te voldoen, niet leidt tot het gehoopte (en gebeden) resultaat.

Het is daarom niet correct wanneer de kerkenraad de ouders passeert en buiten hen om handelt met hun ontrouwe zoon of dochter. De ouders hebben er recht op dat zij in de voortgang van de zaak worden gekend.

Helaas stellen niet alle ouders prijs op dit meelevens. Want zoals geloof niet erfelijk is, zo is onverschilligheid dat in veel gevallen juist wel. Het zijn de situaties waarin je nauwelijks hoop durft koesteren op bekering van het dwalende dooplid: zelfs zijn ouders willen niet zien dat hij vreemdgaat.

Toch is dat geen reden om zulke ouders er dan ook maar buiten te laten. Zij zijn hun jawoord bij de doop van hun kind misschien vergeten; maar God vergeet zijn beloften niet. Het kan geen kwaad om de ouders daaraan te herinneren, en hen zo te motiveren om zich blijvend te bekommeren om het heil van hun zonen. Al was het maar dat ze voor hen blijven bidden.

Mondigheid

Toch betekent dit niet dat de kerk zich exclusief tot de belijdende ouders moet richten, en hun gedoopte zoon, volwassen of niet, moet blijven behandelen alsof een 'onmondige'. In de publieke samenleving krijgen jongeren gaandeweg steeds meer bevoegdheden. Hun

18^e verjaardag is een bekende mijlpaal, maar ook bij hun 12^e en 16^e levensjaar maken ze

voor de Nederlandse wet al een gewichtige stap richting zelfstandigheid.

Alleen al daarom is het niet vol te houden wanneer de kerk volwassen doopleden vanwege hun 'onmondig-

heid' geen stem zou willen geven in bijvoorbeeld het aanvragen van een attestatie naar een andere gemeente.

De behandeling als onmondige is meestal wel goed bedoeld, namelijk als signaal dat het dooplid zich op een onmogelijke weg begeeft wanneer hij wel zelfstandig wil functioneren in de maatschappij, maar geen duidelijke keuze wil maken voor de God die de wereld regeert. Het is als het ware een spiegel: je gedraagt jezelf als een onmondige!

Toch komt dit signaal in de meeste gevallen niet over. Het heeft eerder een averechts effect:

volwassen doopleden trekken zich nog minder aan van de kerk. Een verhuizing wordt niet gemeld, de onverschilligheid neemt toe. Ik word immers toch als een klein kind behandeld?

Kerkenraden doen er daar-

om beter aan wanneer ze doopleden stimuleren om zich mondig te gedragen. Wees bijvoorbeeld blij met een dooplid dat elders gaat studeren en zelf een attestatie aanvraagt. Zo'n blij van verantwoordelijkheidsbesef schept goede verwachtingen voor de toekomst.

Natuurlijk is in veel gevallen het probleem dat doopleden dit verantwoordelijkheidsbesef juist niet kennen en er ook niet naar handelen. Ze laten alles maar op zijn beloop. In zo'n geval is de kerkenraad in-

Want zoals geloof niet erfelijk is, zo is onverschilligheid dat in veel gevallen juist wel

Wees bijvoorbeeld blij met een dooplid dat elders gaat studeren en zelf een attestatie aanvraagt

derdaad niet verplicht om af te wachten tot ze eindelijk actief worden; hij kan zelf initiatief nemen om te doen wat nodig is. Dit is de reden waarom doopleden in art. 63 KO een speciale behandeling krijgen. Belijdende leden krijgen bij vertrek een attestatie mee (die ze gewoonlijk ook zelf hebben aangevraagd), maar voor vertrekkende doopleden wordt een attestatie verzonden.

Het lijkt me echter niet juist wanneer deze bepaling wordt opgevat als een verbod voor de kerkenraad om de attestatie persoonlijk aan het betrokken dooplid mee te geven. Ik zou het eerder lezen als een uitbreiding van de mogelijkheden die de kerkenraad heeft: hij is niet gebonden aan de medewerking van het dooplid. Wanneer die zich onverschillig en onmondig gedraagt, mag de kerkenraad zich rechtstreeks verstaan met de ambtsdragers uit de nieuwe woonplaats. Maar wanneer een dooplid zich loyaal opstelt, is er geen enkele reden om te weigeren dat hij de attestatie zelf aanvraagt, meeneemt en inlevert; integendeel, het is fijn dat hij zich zo meelevend gedraagt.

Lid op afstand?

Wanneer het dooplid echter bij zijn verhuizing geen attestatie aanvraagt, is het dan wel verstandig om die zomaar op te sturen? De kans is immers groot dat de kerkenraad van de nieuwe woonplaats geen voet bij hem aan de grond krijgt, laat staan een voet binnen de deur. Dan ben je hem in feite kwijt, en dat was toch niet de bedoeling. Het is daarom begrijpelijk wanneer kerken hun vertrekkende doopleden nog een tijdlang zelf blijven volgen. Ze durven het dunne draadje dat nog over is, niet af te breken.

Toch kunnen ook zij er niet omheen om na verloop van tijd contact op te nemen met de kerkenraad van de nieuwe woonplaats. Het dooplid hoeft daarvoor geen toestemming te geven; wel is het goed wanneer hij hierin wordt gekend en zich dus niet overvallen voelt wanneer ook die andere kerkenraad pogingen doet om hem te benaderen.

Onder alle omstandigheden moet echter duidelijk zijn dat dit kerklidmaatschap op afstand altijd een voorlopig karakter blijft dragen. Ook voor verhuizende doopleden geldt de regel dat zij zich dienen aan te sluiten bij de gemeente van hun nieuwe woonplaats. Ze behoren geen aanhangsel te worden bij het adres van hun ouders. De geografische afstand leidt immers onontkoombaar ook tot geestelijke afstand. De kerkenraad van

de oorspronkelijke woonplaats zal dan misschien nog het idee hebben dat hij toch altijd goed contact had, maar waarschijnlijk ervaart het betrokken dooplid dat inmiddels al heel anders.

Bovendien is het mogelijk dat de kerkenraad in de nieuwe woonplaats ongedachte mogelijkheden heeft om toch bij hem binnen te komen, bijvoorbeeld via collega's, medestudenten, of andere kamerbewoners. Laat de kerkenraad er dus aan blijven werken dat het dooplid zich uiteindelijk als levend lid aansluit bij de belijdende gemeenschap in zijn eigen woonplaats.

k.harmannij@home.nl

*De geografische afstand
leidt immers onontkoombaar
ook tot geestelijke afstand*

Diaconaat

Interkerkelijke samenwerking en de diaconieën

De WMO versnelt bezinning diaconie

Dirk-Albert Prins

De WMO raakt steeds meer ingeburgerd. De kerken zijn steeds vaker gericht op hun omgeving. Diaconieën hebben steeds beter contact met diaconieën uit andere kerken. Vragen over samenwerking tussen kerken kunnen dus niet uitblijven. In het land zijn hiervoor meer en meer voorbeelden. Bezinning op dit punt is op z'n plek, om wildgroei en onwenselijke situaties te voorkomen.

Aanleiding

Door de externe gerichtheid van diaconieën op hun omgeving doen diakenen er goed aan om contacten te onderhouden met andere diaconieën uit de omgeving (plaats of stad). In de WMO-inspraak kunnen diaconieën er eigenlijk al niet meer onderuit. Wil een diaconie meepraten over de WMO door zitting te nemen in de WMO-raad, dan zal in de meeste plaatsen samenwerking nodig zijn. Meestal is er slechts 1 of soms 2 zetels beschikbaar voor kerken, dus RK, PKN, GKv en evangelische kringen zullen moeten afstemmen wie deze stoelen bezet en welke boodschap wordt afgegeven. Wanneer van de verschillende kerken slechts 2 als vertegenwoordiger kunnen fungeren zal er ook een informatiestructuur moeten worden vormgegeven zodat van vertegenwoordiging ook daadwerkelijk sprake is.

In veel plaatsen wordt deze WMO-vertegenwoordiging afgestemd in een Diaconaal Platform. Naast dit WMO-aspect kan een Diaconaal Platform op nog veel meer onderwerpen afstemmen. Een lichte vorm is om uit

te wisselen welke activiteiten een diaconie of kerk uitvoert. Of gezamenlijk informatie van instanties te ontvangen. Bijvoorbeeld een presentatie van de Sociale Dienst, Schuldhulpverlener of Voedselbank. Vanuit deze contacten kunnen ook gezamenlijk afspraken worden gemaakt over hoe om te gaan met situaties op deze onderwerpen. Tot nu toe zijn de voorbeelden nog niet zo ingrijpend en raakt het de identiteit nog niet zozeer. Wanneer we een stap verder gaan, zoals in sommige plaatsen (soms al jaren) gebeurt, kunnen er ook gezamenlijk projecten worden opgezet.

Bijvoorbeeld de oprichting van een inloophuis of een voedselbank. Deze projecten kunnen eventueel (gedeeltelijk) gefinancierd

worden met geld van de overheid, waardoor de samenwerking nog complexer wordt. Zo zijn er verschillende varianten, met verschillende mate van samenwerking, te onderscheiden. Het is wijs om niet samen te werken om het samenwerken, maar vooral dan wanneer door samen te werken projecten kunnen worden opgezet die anders niet mogelijk waren. Dus om noden te kunnen lenigen die anders te groot zouden zijn voor de kerken.

Activiteiten gericht op
voegen bij gemeente?

Historische lijnen

Voor ik hier verder op in ga nemen we eerst een kijkje in het verleden. Nog niet zo lang geleden werd er door de GKv zo goed als niet samengewerkt met andere kerken. Hoewel b.v. de Raad van Kerken al jaren bestond participeerde de GKv daar niet in (landelijk participeerde de GKv daarentegen vanaf 1999 wel in het CIO). O.a. de opvattingen m.b.t. de kerk speelden hierin een rol. Op plaatselijk niveau resulteerde dit dikwijls in spanningen, tegenstellingen en argwaan tussen leden van verschillende kerken. Hoewel hierover weinig 'officiële' besluiten zijn genomen, stond in de praktijk toch de eigen identiteit van de kerk voorop. Tegenwoordig is deze 'verzuiling' grotendeels ten einde. Werd voorheen veel nadruk gelegd op 'gereformeerde leer = GKv', wordt tegenwoordig 'Christus gemeente' of enkel 'Christus' als richtpunt gezien. Anders gezegd: werd er voorheen veelal gedacht in verschillen, wordt er tegenwoordig in toenemende mate gekeken naar wat bindt.

Een dergelijke verschuiving heeft consequenties. Christenen, ook vrijgemaakten, voelen zich tegenwoordig vrij om in allerlei verbanden samen op te trekken met andere christenen en zelfs met anders-religieuzen. Denk bij dit laatste aan het CDA, of aan incidenteel plaatselijke 'diaconale afstemming' waarin b.v. ook de moskee participeert. Ook de EO, het CNV, GMV, Eleos, De Driehoek en SGJ zijn voorbeelden van interchristelijke samenwerking, waarbij de laatste drie ook kerkelijke papieren hebben. Het gaat hier nu niet om een analyse of beoordeling van deze ontwikkeling. Ik constateer in de praktijk dat er gemakkelijker en meer wordt samengewerkt, niet alleen door vrijgemaakte christenen, maar ook door de vrijgemaakte kerken

of kerkelijke verenigingen. Soms komt die samenwerking tot stand vanwege een doel dat beter in gezamenlijkheid kan worden nagestreefd. Maar steeds meer ook wordt samenwerking gezocht omdat er verbondenheid wordt ervaren.

Art 26 KO - evangelisatie

In de praktijk lijkt het dat de terughoudendheid m.b.t. samenwerking vooral speelt bij kerkenraden. Dat is ook goed te begrijpen vanuit art 26 ('Evangelisatie...'). Hier wordt ten aanzien van een belangrijke functie van de gemeente (evangelisatie) de aansluiting bij de kerk nadrukkelijk in de aandacht gezet. Ook is hier sprake van geloof 'naar de gereformeerde leer' Evangelisatiecommissies lijken zich tegenwoordig veel minder met deze vraag en dit doel bezig te houden.

Voorbeelden hiervan zijn projecten als Sonrise (waar in sommige plaatsen door GKv bewust wel en in andere plaatsen –vooralsnog niet wordt meegedaan). Individuele gemeentelieden participeren tegenwoordig ook in allerlei missionaire verbanden, ook wanneer die vallen onder een ander kerkverband dan de GKv. Er werken ook GKv-gemeentelieden voor andere kerkverbanden.

De tekst van art 26 wordt in de praktijk dus flink genuanceerd. Velen hebben duidelijk een ander idee over 'zich voegen bij de gemeente van Christus', over de doelstelling van evangelisatie en over het geloof naar de gereformeerde leer, dan in het verleden gebruikelijk was. Naar mijn idee heeft die verschuiving zonder al te veel publieke discussie plaatsgevonden. Nogmaals: het gaat me niet om een beoordeling van deze ontwikkeling. Wel is het de vraag wat dit betekent voor samenwerking in het diaconaat.

EC maakt diaconaat 'getuigvaardig'

Diaconaat is evangelisatie?

Wat betreft de samenwerking tussen diaconieën volgt uit het voorgaande de vraag in hoeverre diaconaat valt onder evangelisatie. Diaconaat heeft onmiskenbaar een missionair karakter, maar heeft niet een missionair doel. De verkondiging van het evangelie kan wel het gevolg zijn van het diaconale handelen. Een zeer welkome en zelfs gewenste bijkomstigheid, dat wel, maar het primaire doel is het betonen van barmhartigheid: de hulp aan de naaste in nood. Daarom is art.26 KO niet toe te passen in het diaconaat, zeker niet op de manier zoals dat artikel in het verleden is opgevat. Kortom: voor de discussie over samenwerking met andere kerken in het diaconaat moet naar andere argumenten worden gezocht

In de reeks 'Kerk midden in de samenleving' positioneer ik diaconaat van de GKv nadrukkelijk tussen impliciet missionair diaconaat (PKN?) en expliciet missionair diaconaat (evangelisch?). Dus bij diaconaat moet de bron bekend zijn, mag over Christus worden gesproken en gaat er een getuigenis vanuit (gereformeerd?).

Daarmee blijft het zich onderscheiden van expliciete evangelisatie. Afstemming tussen diaconaat en evangelisatie is echter wel aan te bevelen, omdat op diaconaat vaak (gewenste) vragen volgen over het evangelie, en andersom, door evangelisatie vaak contact ontstaat met mensen die met problemen kampen. De EC kan daarin de rol hebben om de gemeente toe te rusten om missionair voorbereid en 'getuigvaardig' te zijn, ook wanneer gemeentelieden diaconaal werkzaam zijn.

Peiling op website

Enige tijd geleden is op de DS-site een peiling gehouden over dit onderwerp. Ook is in de rubriek Forum hierover gediscussieerd.

Een indruk van de reacties zijn in de tabel te zien.

De GKv en samenwerking

De GKv kan alleen samenwerken na 'samenspreking'	4
Samenwerking in diaconaat kan ruimer dan op missionair vlak	26
Ook andere kerken dienen Christus, juist daarom samen naar buiten treden	41
In tegenstelling tot missionaat kent samenwerking in diaconaat geen grenzen	14
Samenwerken kan alleen met behoud van eigenheid, dus terughoudend	15

De conclusie op basis van deze peiling is dat een ruime meerderheid van de stemmers van mening is dat Christus zichtbaar mag worden door gezamenlijk met andere kerken naar buiten te treden. En dat in het diaconaat hiervoor meer ruimte is dan in het missionaat. Terwijl ook voor het diaconaat grenzen gelden.

Diaconaat wordt hierin opgevat als herkenbare activiteiten namens een kerk, de gemeente. Dit kan er toe leiden dat een diaconie ergens haar naam niet aan wil verbinden, terwijl er geen redenen zijn waarom een gemeentelid op eigen initiatief ergens niet een bijdrage aan zou leveren. Dit wordt door sommigen ervaren als meten met twee maten en inconsistentie. Hierbij is het goed te beseffen dat een kerk/diaconie een eigen verantwoordelijkheid en zelfs een eigen rechtspersoonlijkheid heeft. Uiteraard is het goed om het persoonlijk leven en het kerkelijk leven niet te ver uit

Geen dubbele moraal

elkaar te laten lopen, waardoor sprake kan zijn van 'dubbele moraal'. Bijvoorbeeld wanneer vanuit de kerk wordt gesteld: 'wij doen niet mee aan het verkopen van loten, omdat wij in alles op God willen vertrouwen', terwijl de gemeenteleden zelf wel loten kopen.

Richting nu:

Hoewel de kerk en het diaconaat niet wordt bepaald op basis van kerkdemocratie (de meerderheid beslist), ontkomen we er niet aan om de verschuiving te confronteren met onze bijbelse visie op het diaconaat van de gemeente. De opvattingen zijn tegenwoordig minder strikt, of eenduidig, dan voorheen. In het diaconaat wordt meer ruimte genomen om met andere christenen samen te werken en gezamenlijk naar buiten te treden. In diaconale projecten blijft het echter belangrijk dat de 'afzender bekend' is; diaconaat zonder Christus is een contradictio in terminis.

Steun en participatie aan anonieme initiatieven past de diaconie niet (al wordt ook hierover verschillend gedacht en gehandeld in de kerken). Het individuele gemeentelid kan hierin een eigen afweging maken.

Bij diaconale projecten die opgaan in of samenvallen met expliciet missionaire projecten dienen diakenen nog meer alert te zijn op de identiteit van het gezamenlijke project past bij de eigen identiteit. Denk b.v. aan de RK-identiteit ('zalig kerstmis' op een kaartje bij voedselpakket) of 'claimend evangelisch' ('Geef je hele leven aan Jezus' als oproep bij een voedselpakket). Dus afhankelijk van de ruimte die de diaconie heeft om de eigen identiteit zichtbaar te maken kan de diaconie een afweging maken.

Voor samenwerking op bestuurlijk niveau

(zoals inspraak en afstemming e.d.) is minder belemmering dan voor uitvoerende samenwerking (in een gezamenlijk project of stichting o.i.d.).

Er bestaat het gevaar dat deze discussie wordt vertroebeld door opvattingen die ontstaan zijn wegens een gebrek aan ervaring op dit terrein. Wanneer er nooit contact is geweest met anderskerkelijken is de kans groter dat er op basis van karikaturen wordt gediscussieerd. Juist onderling contact en uitwisseling (tussen kerken/christenen) leidt vaak tot verrassend veel herkenning.

Hiertegenover staat dat uitwisseling binnen de eigen gemeente vaak grote verschillen in opvatting bloot legt. Dus zo eenduidig is het niet. Het is goed om dit gesprek zowel intern als extern in alle openheid te voeren.

De GKv-kerken dienen zich wel te beseffen dat het distantiëren van interkerkelijke projecten in deze tijd, na de verzuiling, door veel mensen niet meer begrepen wordt. De vraag welke getuigenis hiervan uitgaat mag meewegen in de besluiten rond deze vragen.

Variatie

Gezien de ontwikkelingen in de kerkelijke kaart en de verschillende inkleuringen binnen het GKv-verband valt het niet te verwachten dat alle kerken eenzelfde gedragslijn op dit punt zullen formuleren. Het advies is dan ook om als diaconie aan te sluiten bij de opvattingen die in de eigen kerk leven en de ruimte die de kerkenraad op dit punt te verantwoorden acht. Let wel: het gaat hier om verantwoorden tegenover God en minder om verantwoorden tegenover de gemeente. Waarbij gesteld mag worden dat het diaconaat een ander doel heeft dan evangelisatie. Dat leidt tot andere afwegingen in kerkelijke

Niet in strijd met eigen identiteit

samenwerking (in veel plaatsen).

Eigen beleid

Criteria die hierin kunnen worden meegewogen is: hoe vordert het proces van samspreking, wat is de kerkdichtheid/christendichtheid van de regio, welke contacten zijn er tussen kerken in de plaats/regio, welke omvang van diaconie/gemeente is nodig voor een bepaalde activiteit, hoe staat de gemeente tegenover andere christenen, welke rol speelt identiteit in de activiteit, welke mogelijkheden tot getuigen worden verwacht?

U ziet dat het moeilijk is om exacte meetpunten aan te wijzen voor dit onderwerp, zeker waar het diaconaat betreft. Het blijft een zaak van het hart, waar wijsheid en goede communicatie een grote rol in spelen. Misschien is het zelfs goed om hier met de kerkenraad en gemeente eerst goed over door te spreken. Elkaar hierin meenemen en laten leiden door de Geest.

De diaconie is verantwoordelijk voor het diaconaat van de gemeente. De diaconie legt hiervan (op hoofdlijnen) wel verantwoording af aan de kerkenraad. Dit om het diaconaat af te stemmen op ander beleid in de gemeente, (geestelijk) advies te ontvangen en pijnpunten ook aan de meerdere vergadering (classis e.d.) voor te kunnen leggen. De kerkenraad is hiermee een partner van de diaconie, zoals de diaconie omgekeerd de kerkenraad kan voeden.

Diaconaal Platform

Wat de discussie over diaconale samenwerking in de eigen gemeente ook oplevert, laat het voor diaconieën in ieder geval geen belemmering zijn om contact te zoeken en informatie uit te wisselen met andere diaconieën. Het 'oprichten' van een Diaconaal Platform is daarvoor een heel geschikte vorm. Waar dit platform verder toe leidt, is vervolgens afhankelijk van de ligging en situatie van de verschillende kerken. Resultaten kunnen zijn een vorm van wijkadoptie, een stimuleren van een plaatselijk Present, benutten van een vrijwilligerscentrale (b.v. HiP) of betere afstemming op de procedures van instanties van de burgerlijke gemeente.

De diaconie staat niet geïsoleerd in de samenleving, maar de kerk maakt, of ze nou wil of niet, een onderdeel uit van de samenleving en zal zich tot de omgeving moeten verhouden. Het blijft daarin zoeken naar een getuigende en dienende balans tussen het gemeentelieven en de maatschappij. Met recht een uitdaging, waarin daden een wezenlijk kenmerk zijn van Christus kerk.

Per gemeente verschillend?

Bijbel op bezoek ... bij Wilma

Komt berouw altijd te laat??

Handelingen 3: 19

Hans Slotman

Vanavond ga je op bezoek bij Wilma. Een tijdlang heeft ze een wild leven geleid. Alsof God niet bestond. Ze deed alles wat God verboden had. Er wordt in de gemeente schande van gesproken. En nu belt ze je op. Ze wil met je praten. Ze heeft berouw. Misschien kun je vanavond Handelingen 3 met haar lezen. Over die genezing van een verlamde man en de toespraak van Petrus...

Hadden we het maar nooit gedaan... Dat moeten die mensen in Jeruzalem toch wel gedacht hebben. Een paar weken geleden hadden ze geschreeuwd: Zijn bloed over ons en onze kinderen! En nu zien ze hem lopen, die verlamde bedelaar. Hij is genezen door Jézus. Hartstochtelijk hadden ze geroepen om zijn dood. En nu was Jesus back in town! Help! Hij zal zich vast op hen willen wreken! Hij zal vast die schreeuwelijken van toen hardhandig de les willen lezen. Lieve help, hadden we het maar nooit gedaan. Hadden we het maar nooit gezegd.

Jesus is back in town! Maar luister. Er klinken bevrijdende woorden: in de naam van Jezus Christus van Nazareth, sta op en loop. De verlamde wordt opgericht! Jesus is back in town. En Hij deelt uit: geen wraak, maar genezing. Genade! Naar aanleiding van deze genezing houdt Petrus een toespraak. Hij zegt tegen de Jeruzalemmers: het is niet te laat voor berouw. Wend u af van uw huidige leven en keer terug tot God om vergeving te krijgen voor uw zonden. Dan zal de Heer een tijd van rust doen aanbreken (vers 19). God doet ons immers niet naar onze ongerechtigheden.

Medeverantwoordelijk

Ook Wilma heeft God door haar zondige levensstijl verloochend. Zij is medeverantwoordelijk voor het sterven van Jezus aan het kruis. Ik begrijp haar schroom, misschien zelfs angst: lieve help! Jesus is back in town. Maar laat haar die toespraak van Petrus lezen. Waarin de schreeuwelijke Jeruzalemmers de weg wordt gewezen: bekeer je en kom terug om vergeving te krijgen van je zonde! Wij mensen zeggen vaak: berouw komt te laat. God zegt dat niet. Hij nodigt ons juist uit om met onze zonden en onze schuld bij Hem te komen. En dan wast Hij het weg. Hij wist het uit. Opdat er tijd van rust zal aanbreken.

Schuld uitgewist

Bemoedig Wilma, jezelf en al die andere zondaren die je op je weg tegenkomt met dit evangelie. Wijs ze de weg naar God, die genadig is en ons niet doet naar alles wat wij deden, ons niet naar onze ongerechtigheden vergeldt, maar onze schuld heeft uitgewist.

Diaconaal Steunpunt Wetenswaardigheden

Weer veel te doen (geweest)

Dirk-Albert Prins

Het seizoen zit er bijna op. Er is weer veel gediend afgelopen jaar. Ook is er weer veel ondersteuning geweest. Niet alleen door diakenen, diakenen werden zelf ook ondersteund. De website is weer veel bezocht en ook tijdens de bijeenkomsten hebben weer veel diakenen zinvolle informatie opgestoken. Op deze pagina een terugblik op een aantal bijeenkomsten én een informatie over de laatste bijeenkomsten.

Kerk en Handicap

In samenwerking met Dit Koningskind heeft een drietal avonden plaatsgevonden rond kerk en handicap. Is er plek voor broeders en zusters in de kerk? Niet alleen in het belijden met de mond, maar blijkt dat ook uit de praktijk? Dit is niet alleen een verantwoordelijkheid van de ambtsdragers, maar het effect van het geestelijk klimaat in een gemeente. Er is nog veel werk aan de winkel, want echt rekening met beperkingen valt niet mee. Voor wie deze bijeenkomsten heeft moeten missen zijn de bijdragen te vinden op www.diaconaalsteunpunt.nl, in het nieuwsbericht *Hoezo Beperkt?* Helaas gaat deze informatie niet omkleed met uitleg en interactie, maar beter iets dan niets.

CDC 2007

7 juni is de landelijke diakendag. Dit keer is er volop aandacht voor de taken en talenten van het diaconaat. Dit op basis van het rapport 'Leidinggeven aan Liefdewerk'. Informatie hierover is naast een samenvatting van dit rapport te vinden op de DS-site.

Diaconale Basisbijeenkomst

De talstelling en bevestiging is groten-deels alweer voorbij. Dat betekent dat weer veel nieuwe ambtsdragers gestart zijn met

hun ambtsperiode. Een goed moment om een stevige basis onder die periode te leggen. Op 10-juni (Rotterdam), 19-juni (Zwolle) en 24-juni (Groningen) worden bijeenkomsten georganiseerd om met elkaar te verdiepen in het diaconaat. Naast deze bijeenkomsten is het goed om ook intern het inwerken serieus te nemen. Diaconaat is een breed werkteerrein, dus bereid je er gedegen op voor!

Meld je dus aan via de DS-site.

Adresgegevens

Diaconaal Steunpunt

www.diaconaalsteunpunt.nl

diaconia@gbouw.nl

Tel. 038-4270480

Postbus 499

8000 AL Zwolle

Telef. avondsprekkuur

dinsdag 19.00-20.00 uur

ook via 038-4270480

Bezoekadres

Burg. Vos de Waelstr. 2

Fax 038-4270401

Diaconaal consultant

Dirk-Albert Prins

